

ВІДГУК

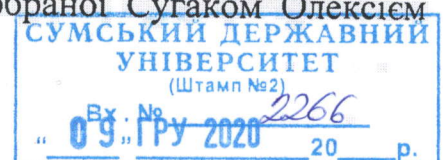
офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора, заслуженого юриста України Музичука Олександра Миколайовича – на дисертаційне дослідження Сугака Олексія Вікторовича «Адміністративно-правова протидія правопорушенням у сфері господарської діяльності», подане на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми дослідження. Негативний характер правопорушень в господарському секторі держави є вагомим аргументом на користь створення відповідних інститутів для їх протидії. Одним з них виступає адміністративно-правова протидія, яка має особливий, виключний характер, що можна оцінити та розглянути визначивши її юридичне призначення. Як демонструє досвід протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності провідних зарубіжних країн, наша держава знаходиться лише на шляху становлення даної інституції, про що, окрім іншого, свідчить і наявність значної кількості недоліків її нормативної регламентації. Все це обумовлює необхідність вироблення дієвих пропозицій щодо вдосконалення національного законодавства, яке регламентує протидію правопорушенням у сфері господарської діяльності.

Варто погодитися із О. В. Сугаком, що незважаючи на суттєві здобутки правників, проблематика адміністративно-правової протидії правопорушенням саме у сфері господарської діяльності залишається малодослідженою (с. 13).

Таким чином, наведене засвідчує актуальність теми дисертаційного дослідження О.В. Сугака, а також його значення як для подальшого розвитку науки адміністративного права щодо визначення напрямів удосконалення правоохоронної політики держави, так і підвищення ефективності діяльності правоохоронних органів в країні у цілому.

Додатковим підтвердженням актуальності обраної Сугаком Олексієм

Вікторовичем теми є і той факт, що дисертацію виконано відповідно до: Стратегії реформування системи державного нагляду (контролю), схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2017 р. № 1020-р; Концепції реформування системи державної допомоги суб'єктам господарювання, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13 січня 2010 р. № 81-р; Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», схваленої Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015; Стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 травня 2017 р. № 504-р.; Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016–2020 роки, затвердженої постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 3 березня 2016 р.; Пріоритетних напрямів наукових досліджень Університету сучасних знань на 2017–2022 рр., затверджених рішенням вченої ради Університету сучасних знань від 8 грудня 2016 р., протокол № 3 (с. 14).

Таким чином, слід підкреслити, що визначення питань адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності є актуальним предметом комплексного доктринального адміністративно-правового дослідження. Дисертаційне дослідження О.В. Сукага є затребуваним як з позицій правової науки, так і з точки зору практичної діяльності, спрямованої на удосконалення нормативно-правової бази.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Розглянувши дисертацію, можна зробити висновок, що автор дійсно провів ґрунтовне комплексне наукове дослідження, що відповідає поставленим меті та завданням. Методологічною основою дисертаційного дослідження є сукупність методів і прийомів наукового пізнання. Їх застосування характеризується системним підходом, що дає можливість досліджувати проблеми в єдності їхнього

соціального змісту і юридичної форми, здійснити системний аналіз питання адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності.

Нормативною основою дисертаційного дослідження є Конституція України, а також низка законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів, норми яких закріплюють організаційні та правові засади протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності. Інформаційну та емпіричну основу роботи становить узагальнення діяльності окремих правоохоронних органів щодо протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності. У ході підготовки дисертації автором використано власний досвід правоохоронної та господарської діяльності (с. 17).

Фундаментальність та комплексність роботи проявляється у всебічному та поступовому вивченні дисертантом об'єкту та предмету дослідження.

Починає роботу дисертант з генези дослідження протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності у вітчизняній правовій науці й вивчає низку джерел. У логічній послідовності в дисертації з'ясовується сутність поняття та види правопорушень у сфері господарської діяльності як об'єкта адміністративно-правової протидії. Визначаються види та особливості правоохоронної діяльності із протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності. Надається характеристика правовому регулюванню протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності та встановлюється місце у ньому адміністративно-правових норм. Окреслюються мета, принципи та напрямки адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності. Розкривається зміст адміністративно-правового статусу суб'єктів протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності в Україні. Окреслюється коло адміністративно-правових форм та методів протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності в Україні. Узагальнюється зарубіжний досвід протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності та

опрацьовуються можливості його використання в Україні. Окреслюються напрямки вдосконалення національного законодавства, яке регламентує протидію правопорушенням у сфері господарської діяльності. Визначаються напрямки удосконалення взаємодії та координації між суб'єктами протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності в Україні.

Обраний вектор теоретико-правового дослідження дозволив О.В. Сукагу досягти поставленої мети та визначив успішність наукових розробок, спрямованих на вирішення нагальних наукових завдань.

Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації підтверджується їх апробацією у відкритому друку, обговоренням на наукових конференціях, інших наукових заходах. Достовірність одержаних результатів підтверджується не тільки їх суто науковою значимістю, як певною системою здобутих дисертантом нових знань, що заповнюють деякі прогалини адміністративного права, але й їх практичним значенням на сучасному етапі, зокрема для вдосконалення чинного національного законодавства.

Проведена автором науково-дослідна робота є результатом власних напрацювань здобувача, який здійснив вдалу спробу визначити питання теорії, досвіду та ефективності адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності. Погоджуючись у цілому з усіма визначеними автором складовими наукової новизни дослідження, вважаємо за необхідне акцентувати особливу увагу на деяких з них.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що представлене дисертаційне дослідження є першою спробою на доктринальному рівні, спираючись на аналіз наукових поглядів учених та норм чинного законодавства України, визначити сутність та розкрити особливості адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності, та, спираючись на позитивний вітчизняний та зарубіжний досвід, розробити обґрунтовані наукові пропозиції та рекомендації щодо напрямків удосконалення відповідного адміністративного

законодавства у цій сфері (с. 17). В результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень та висновків, запропонованих особисто здобувачем.

Особливе значення, з моєї точки зору, мають наступні висновки та пропозиції дисертанта:

- встановлення мети адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності, а також напрямків такої діяльності, до яких віднесено: управлінський, реакційний та нормативний (с. 18);

- визначення переліку характерних ознак правопорушень у сфері господарської діяльності (с. 30);

- висновок дисертанта, що правопорушення в сфері господарської діяльності доцільно визначити як протиправний, соціально-юридичний, психологічно-суб'єктивний акт (діяльність) відповідного суб'єкта, який порушує легальний стан господарського сектору держави, правовий статус інших суб'єктів господарської діяльності, а також спричиняє суспільно-шкідливі наслідки, що в сукупності перешкоджає веденню законного підприємництва та отримання бажаного прибутку у вигляді матеріальних або інших благ (с. 70);

- доведення того, що ключове місце в правовому регулюванні протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності належить нормам адміністративного права, за допомогою яких можна в найбільш оперативний спосіб здійснити вплив на суспільні відносини з приводу протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності, що обумовлює особливість їх місця в системі правового регулювання даних суспільних відносин (с. 76);

- авторський підхід щодо з'ясування принципів адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності, до яких, зокрема, віднесено: верховенство права; законність; принцип недопущення порушень прав людини; принцип переваги превентивного впливу; принцип суб'єктної функціональності; принцип взаємодії; принцип

виховного впливу (с. 89-93);

- науково-обґрунтований підхід щодо класифікації суб'єктів протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності, які умовно поділено на три групи: 1) органи державної влади – Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України, Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства; 2) центральні органи виконавчої влади – Податкова служба України, Антимонопольний комітет України; 3) органи правопорядку – Національна поліція, Служба безпеки України, прокуратура та ін. (с. 107-108);

- встановлення того, що адміністративно-правові методи протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності – це визначена законодавством система правових способів, засобів та процедур регулювання суспільних відносин, які виникають у контексті діяльності уповноважених суб'єктів із забезпечення протидії правопорушенням господарського сектору держави, що характеризуються владною імперативністю, обов'язковістю до виконання поставлених вимог, відсутністю суб'єктивного роздуму та можливістю примусового забезпечення (с. 120);

- висновок, згідно з яким організаційні заходи є необхідними аспектами підтримки ефективності діяльності, а також удосконалення роботи органів влади, що в кінцевому результаті має позитивний вплив на рівень дієвості реалізованої ними протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності (с. 142);

- констатація того, що в провідних країнах світу для належної та ефективної реалізації вказаного напрямку діяльності держави створено спеціально уповноважені суб'єкти. Здебільшого такі суб'єкти функціонують у складі відповідних центральних органів виконавчої влади. Створення подібних суб'єктів із чітким закріпленням їх повноважень на рівні окремого закону було б корисним і для нашої держави. При цьому в низці країн є спеціальні органи, основним завданням яких є координація діяльності інших суб'єктів протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності (с.

154);

- обґрунтування необхідності: по-перше, здійснити уніфікацію законодавчих положень щодо використання категоріально-понятійного апарату в частині протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності; по-друге, прийняти нормативно-правові акти, дія яких буде спрямована на завершення реформування суб'єктів протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності (с. 166);

- визначення доцільності розроблення та прийняття окремого підзаконного нормативно-правового акта, який би визначив організаційні та правові засади здійснення взаємодії та координації між суб'єктами протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності (с. 189).

Слід відмітити, що дисертантом власні висновки побудовано не лише на підставі аналітики наукових та нормативно-правових джерел, а й з урахуванням практики, статистичних даних. У роботі містяться й інші слушні положення, висновки та пропозиції.

Повнота висвітлення результатів дослідження. Основні положення дисертаційного дослідження знайшли своє відображення в 6-ти наукових статтях, 5 з яких опубліковано у фахових виданнях України, 1 – у зарубіжному виданні, та 4-х тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Оформлення дисертації та автореферату. Вивчення дисертаційного дослідження та його автореферату дає підстави для твердження про ідентичність змісту автореферату й основних положень дисертації. Оформлення дисертаційної роботи зауважень не викликає. Усе вищезазначене дозволяє зробити висновок, що дисертаційна робота Сугака Олексія Вікторовича написана на високому теоретичному рівні, має значну наукову та практичну цінність.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

Оцінюючи в цілому позитивно дисертацію О.В. Сугака водночас вважаю за необхідне звернути увагу на певних її недоліках та дискусійних

положеннях.

1. Досліджуючи правове регулювання протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності та місце у ньому адміністративно-правових норм (підрозділ 1.3), більшу увагу необхідно було б приділити розмежуванню таких понять як «закон», «законодавчий акт» та «законодавство», щодо сутності яких висловлюються різні подекуди й протилежні думки. Натомість чітке їх визначення та розуміння, є одним із підстав їх розмежування між собою.

2. Погоджуючись з автором у тому, що одним із факторів, які призводять до скоєння правопорушень у сфері господарської діяльності є морально-етичні (підрозділ 2.3), вважаю, що їх характеристика в дисертації проведена фрагментарно, оскільки дисертант не визначає їх перелік, не аналізує санкції, що передбачені за невиконання (порушення) морально-етичних вимог.

3. Потребує додаткової аргументації теза автора про «відсутність чіткого законодавчого визначення поняття правоохоронних органів як суб'єктів протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності (с. 106-108), оскільки поняття правоохоронних органів сформульоване у низці законодавчих актів, а у Законі України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів України» наводиться їх перелік та загальні ознаки.

4. Погоджуючись з таким критерієм класифікації правових актів, які регламентують діяльність суб'єктів протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності в Україні як форма зовнішнього вираження, за яким автор поділяє їх на нормативні та індивідуальні, нажаль, саме індивідуальні правові акти не піддаються у роботі ґрунтовній характеристиці з точки зору їх загальних ознак, вимог щодо змісту, процедури прийняття, оскарження та багатьох інших їх особливостей.

5. Розглядаючи адміністративні процедури здійснення контролю за господарською діяльністю, наслідком чого стало уточнення їх поняття та

визначення спеціальних ознак (с. 114), автор обійшов увагою таке дискусійне серед науковців питання як доцільність чіткого закріплення таких процедур у законодавчих актах.

Наведені дискусійні положення і висловлені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації, яка має самостійний і творчий характер, наукову і практичну цінність. Наявність дискусійних питань насамперед характеризує актуальність і складність теми дослідження та власний підхід дисертанта до їх розгляду.

В дослідженні автором вдалося досягти поставленої мети. Це дозволяє зробити висновок про те, що дисертація «Адміністративно-правова протидія правопорушенням у сфері господарської діяльності» є завершеним науковим дослідженням, в якому отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності розв'язують конкретне наукове завдання, яке має істотне значення для розвитку адміністративно-правової науки, тобто за своєю актуальністю, новизною постановки та вирішенням досліджених проблем, теоретичним рівнем та практичною значущістю відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, а її автор – Сугак Олексій Вікторович – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 - адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

декан факультету № 1

Харківського національного
університету внутрішніх справ

доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України

О. М. Музичук